

Nr 49.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1945 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en överingenjörsbefattning vid förswarets fabriksverk m. m.

(1:a avd.)

1:o) **Inrättande av en överingenjörsbefattning vid förswarets fabriksverk.** I propositionen nr 47 har Kungl. Maj:t (punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 26 januari 1945) föreslagit riksdagen att å den av riksdagen fastställda personalförteckningen för förswarets fabriksverk, med tillämpning från och med tidpunkt som av Kungl. Maj:t bestämmes, uppföra en överingenjör, fabrikschef, i högst lönegraden C 4.

De hittills projekterade centrala tvätt- och reparationsanstalterna beräknas kunna tagas i bruk, anstalten på Gotland sommaren 1945, anstalterna i Stockholm och Boden i början av år 1946, anstalten i Långsele omkring mitten av år 1946 samt anstalterna i Herrljunga och Mjölby omkring årskiftet 1946/47. Den provisoriska anstalten i Landskrona arbetar sedan den 1 juli 1944 i förswarets fabriksstyrelsens regi.

Förswarets fabriksstyrelse har i skrivelse till Kungl. Maj:t framhållit, bland annat, att, i samband med att styrelsen övertog ansvaret för tillgodoseendet av det militära tvätt- och reparationsbehovet, avseende beklädnadsartiklar, styrelsens arbetsuppgifter givetvis komme att ökas liksom styrelsen komme att få taga ställning till frågor av helt annan natur än dem, som sammanhänge med den av styrelsen bedrivna rörelsen i övrigt. Den centrala handläggningen av drifttekniska frågor avseende denna verksamhet borde enligt styrelsens förmenande tills vidare kunna ske inom styrelsens förefintliga sektioner med biträde från och med den tidpunkt, då Stockholmsanstalten kommit till stånd, av denna anstalts chef.

Genom det ökade ansvar och den större arbetsbörda, som vid en sådan organisation skulle anförtros chefen för den blivande Stockholmsanstalten, syntes det styrelsen nödvändigt, att åt denna befattning gäves en något högre löneställning än vad reparationstjänstutredningen föreslagit. Befattningen borde lämpligen betecknas såsom en överingenjörsbefattning och i personalförteckningen uppföras i högst lönegraden C 4.

Departementschefen har för egen del anfört, bland annat, följande.

Vad förswarets fabriksstyrelse sålunda anfört rörande handläggningen av de drifttekniska frågorna anser jag mig kunna biträda. Med hänsyn till vad som tidigare förutsatts i fråga om löneställningen för de centrala tvätt-

och reparationsanstalternas chefer har jag däremot funnit det tveksamt, om chefen för Stockholmsanstalten — även om han erhåller i uppdrag att inom fabriksstyrelsen biträda vid handläggningen av angivna frågor — bör avlönas enligt C-plan. Emellertid är det av vikt, att för denna befattning kan förvärvas en särskilt kvalificerad person. I betraktande härav och med hänsyn till den ökade arbetsbörda och det ansvar som kommer att åvila chefen för Stockholmsanstalten i jämförelse med de övriga motsvarande befattningshavarna vill jag icke motsätta mig, att ifrågavarande befattningshavare anställas såsom överingenjör och erhåller en högre löneställning än cheferna för övriga tvätt- och reparationsanstalter. En placering i högst lönegrad C 4, på sätt allmänna lönenämnden och försvarsväsendets lönenämnd förordat, synes vara befogad. Befattningen synes böra inrättas från och med tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Jag förutsätter, att denna lönefråga tages under förnyad omprövning framdeles, då skifte å tjänsten skall ske.

Utskottet.

Utskottet finner i likhet med departementschefen utrett, att fabriksstyrelsen med hänsyn till den centrala handläggningen av drifttekniska frågor avseende tvätt- och reparationsverksamheten har behov av en väl kvalificerad befattningshavare. Detta personalbehov synes utskottet lämpligen kunna tillgodoses genom att för ändamålet tages i anspråk den blivande chefen för den centrala tvätt- och reparationsanstalten i Stockholm. Å honom skulle alltså ankomma att vid sidan av sin befattning såsom chef för nämnda anstalt inom styrelsen biträda vid handläggningen av hithörande frågor.

Med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som till följd av befattningshavarens åligganden måste krävas av honom, har utskottet icke något att erinra mot att befattningen ifråga uppföres i personalförteckningen för försvarets fabriksverk i högst lönegraden C 4. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för befattningens inrättande. Befattningshavarens löneställning bör, såsom departementschefen förutsatt, bliva föremål för förnyat övervägande, då skifte på tjänsten skall äga rum.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må å den av riksdagen fastställda personalförteckningen för försvarets fabriksverk, med tillämpning från och med tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, uppföra en överingenjör, fabrikschef, i högst lönegraden C 4.

2:o) **Bidrag till nybyggnad för kommunal yrkesskola i Motala socken.** Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen medgiva, att av försvarets fabriksverks driftmedel ett belopp av 20 000 kronor må utgå såsom bidrag till nybyggnad för kommunal yrkesskola i Motala socken.

Inom Motala landskommun finnes för närvarande en statsunderstödd anstalt för yrkesundervisning inrättad. I likhet med vissa större enskilda industrier i orten har den under försvarets fabriksstyrelse sorterande centrala torpedverkstaden i Motala låtit sina lärlingar deltaga i yrkesskolans undervisning, varvid verkstaden erlagt årliga kursavgifter. Yrkesskolans nu-

varande lokaler — inrymda i en källarvåning — synas emellertid, enligt vad försvarets fabriksstyrelse uppgivit, mindre lämpliga för sitt ändamål och dessutom otillräckliga. Fråga har därför uppkommit rörande möjligheterna att få till stånd en nybyggnad för yrkesskolan.

Försvarets fabriksstyrelse har i sin skrivelse angående medelsbehoven för nästa budgetår härom anfört, bland annat, följande.

Vid förhandlingar mellan de större industrierna i Motala och representerer för Motala landskommun hade förslag väckts om uppförande av en nybyggnad för yrkesskolans inrymmande. Enligt förslaget skulle byggnadskostnaderna uppgå till 220 000 kronor, varvid kommunen skulle bidra med 120 000 kronor och fyra industriföretag svara för återstående byggnadskostnader, eller sammanlagt 100 000 kronor. Av sistnämnda belopp hade centrala torpedverkstaden ansetts böra svara för 20 000 kronor. Fabriksstyrelsen ansågo sig med hänsyn härtill böra göra framställning om att få disponera 20 000 kronor för ändamålet. Styrelsen förutsatte, att centrala torpedverkstaden, sedan bidraget utlämnats, bleve representerad i skolans styrelse. Vad beträffade finansieringssättet syntes, såvitt fabriksstyrelsen kunde finna, tvenne vägar stå till buds. För ändamålet kunde antingen disponeras inom fabriksverket tillgängliga driftmedel eller ock anvisas ett anslag över driftbudgeten. Med hänsyn till att fabriksverket vore ett affärsdrivande verk, vars samtliga kostnader med undantag för investeringar i egna anläggningar och beredskapskostnader principiellt borde bestridas av fabrikenas driftmedel, syntes det styrelsen ligga närmast, att även nu ifrågasvarande kostnad belastade fabriksverkets drift.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Att centrala torpedverkstaden har fördel av att i verkstadens närhet äga tillgång till en yrkesskola för utbildning av lärlingar synes uppenbart. En förutsättning för ett gott resultat av skolans verksamhet är emellertid, att lokalfrågan erhåller en lämplig lösning. Jag vill därför icke resa erinran mot att av statsmedel ett bidrag av 20 000 kronor anslås för detta ändamål. I likhet med försvarets fabriksstyrelse finner jag lämpligast, att ifrågasvarande kostnad belastar fabriksverkets drift. Det synes önskvärt, att torpedverkstaden blir representerad i skolans styrelse.

I 4 § av den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för försvarets fabriksverk (SFS 1944: 341) har intagits en bestämmelse av innebörd, bland annat, att styrelsen äger föranstalta om åtgärder för att bibringa personalen kunskaper i facktekniskt, ekonomiskt och hygieniskt avseende. Åtgärder av angiven art, vilka kräva större kostnader, må dock ej utan Kungl. Maj:ts medgivande vidtagas. Föreliggande ärende, då fråga är om understödjande av en skola, som enligt det föregående i viss utsträckning åtnjuter statsunderstöd i annan ordning, synes böra underställas riksdagens prövning.

Med hänsyn till betydelsen för centrala torpedverkstaden att i sin närhet hava tillgång till en yrkesskola för utbildning av lärlingar, finner utskottet sig böra tillstyrka, att staten lämnar bidrag till lösandet av lokalfrågan för den statsunderstödda yrkesskolan i Motala landskommun.

Då utskottet inhämtat, att torpedverkstaden i förhållandevis större utsträckning än andra industrier i orten beräknas komma att utnyttja skolan, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot att anslaget för ändamålet bestämmas till 20 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att av försvarets fabriksverks driftmedel ett belopp av 20 000 kronor må utgå såsom bidrag till nybyggnad för kommunal yrkesskola i Motala socken.

Stockholm den 20 mars 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Pauli, Gränebo, Bernhard Nilsson, Bäckström, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Karlsson, Boman, Gillström* och *Näsström*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Ward, Danielsson, Persson* i Tidaholm, *Pettersson* i Dahl, *Bergström, Andersson* i Malmö, *Staxäng, Onsjö, Åkerström* och *Birke*.
